

DAGSINS MEINING

Skápsprotektionisma

Tá røddir hava verið frammi viðvíkjandi almennum inn-trivum í rækjuvinnuna, alivinnuna ella aðrastaðni, so hava yngru kreftirnar í Tjóðveldisflokkinum verið sera hart imóti. Tosað hevur verið um aftur í 80'ini, og hvussu almennur studningur til vinnulívið er av tí illa. At hesi fólk, so umboða somu samgongu, ið gav stuðulslán til rækjuflotan fyri fáum árum síðan, verður sjáldan nevnt.

Tað er rætt, at studningur er nakað, ið landið skal verða sera varið við, tá slíkt skjótt kann gerast ein koddri hjá vinnulivinum. Hetta kenna vit frá nýggjari føroyskari søgu. Fyribils rakstrarstudningur er ikki gott, tí hesir hava søguliga havt ein keðiligan tendens til at gerast varandi loysnir.

Eitt er beinleiðis studningur í pengum, men tað er so nógv annað, politiska skipanin kann gera, fyri at stuðla vinnulivi. Protektionisma við at lóggeva mørk fyri inn og útlutningi, tollpolitikkur og annað, kann eisini verða studningur til vinnulívið. Slíkur studningur kann hava júst somu avleiðingar, sum ein beinleiðis peningalig innspræning.

Fólkaflokkurin hevur í eitt mannaminni látið sum um, at hann er so liberalur, at hann er imóti almennum studn-ingi, men hann hevur hóast hetta, næstan altíð verið í fremstu røð, tá so gjarað hevur verið út úr almennum kassum gjøgnum ymsar kreativar stuðulsskipanir. Hetta er dupultmoralur, tí man letst halda eitt, og ger so nakað annað.

Hinir flokkarnir á tingi hava sanniliga eisini verið við til at samtykt meiri og minni hepnar stuðulsskipanir og protektioniskisk átøk, men hetta hevur verið gjort opið og alment. Til dómis var lógin, ið vardi arbeiðspláss á Elektron í kreppuárunum, alment fráboðað sum ein protektionistisk lóg, ið vardi føroysk arbiðspláss, tá tørvur var mest á hesum.

Nú er ein flokkur, ið letst verða konsekvent imóti øllum almennum studningi til vinnulívið. Tað er Tjóðveldis-flokkurin. Hetta er sjálvandi fyruttan ideologisku frasunar hjá Fólkaflokkinum um privata initiativð o.s.fr., men vit vita jú av søguligum royndum, hvussu nógv hesi føgru orð eru verd.

Tað er sera naivt og bláoygt at halda, at um landið bert kann halda fingrarnar burtur frá øllum, so orna marknaðarkreftirnar rest. Hetta er naivt, tí EU og flestu samstarvslond okkara ikki hava friar marknaðir. Vit kunnu nevna marknaðin fyri laks sum dømi. At yngru tjóðveldisfólkini hava eina linju, hevði verið alla æru vert, um tey fylgdu linjuní. Tað gera tey ikki.

Málið um Elektron er sera óheppið. Høgni Hoydal ger sambært formanninum í Dáturáðnum eitt vinnupolitiskt inntriv við at forða føroysku peningastovnunum at útflyta upplýsingar. Hann ger eina protektionistiska kunngerð sum einki annað er enn ein stuðul, so arbeiðið má gerast í Føroyum. Hetta kundi verið gjort opið av einum vinnumálaráðharra, men ístaðin verður tað gjort undir einum øðrum spjaldri av einum lógmálaráðharra. Hetta er einki minni enn skápsprotektionisma.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirkur@sosialurin.fo
Fíggarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirkur@sosialurin.fo
Fíggarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo

Fyrispurningur til løgmann um rættartrygdina í ríkisrættinum

Hergeir Nielsen

Hergeir Nielsen

Hevur løgtingið framt samtykt, sum er brot á donsku grundlógina, og er lögmaður samdur í hesum? Er umsitingar og lógar-førleiki okkara nóg neyvur, ella er talan er um rættarligan ágang frá danskari síðu? Hvørji neyðug stig ætlar lögmaður sær at taka fyri at fremja løgtingssam-tyktina, nú tað er álagt landsstýrinum at taka øll neyðug stig í sambandi við at fremja limaskap okkara í Norðurlanda-ráðnum.

Viðmerkingar:

18. mars 2003 samtykti løgtingið, - at Føroyar skuldu søkja um fullgildugan lima-skap í Norðurlandaráð-num, - at Føroyar skuldu gerast sjálvstøðugur avtalupart-ur í felags norðurlensk-um sáttmálum, og - at landsstýrið skuldi taka øll neyðug stig í hesum sambandi.

Søguliga gongdin í málin-um varð væl og virðiliga lýst, og eitt samt løgting at-kvøddi fyri at samtykkja uppskotið eftir tilmæli frá einari samdari uttanlands-nevnd.

Undan framløguni hevði málið fingið vanliga við-gerð, varð fyrireikað av lógmálaráðnum og fram-lagt av landsstýrismann-in-um í lógarmálum.

Upplýst varð í málinum, at landsstýrið hevði kann-að, hvat í høvuðsheitum kravdist lögfrøðiliga, figgi-arliga og umsitingarliga til tess at hava fullgildugan limaskap í Norðurlanda-ráðnum, og svarað varð, at hetta kravdi broytingar í

Hergeir Nielsen

Helsinki-avtaluni, so Fø-royar verða sjálvstøðugur, fólkarættarliga avtalupart-ur.

Samsvarandi hesi lög-frøðiliga niðurstøðu mælti landsstýrismaðurin í lógarmálum, lögdeildin, løgtingsformaðurin, løg-tingsumsitingin, løgtingið, uttanlandsnevndin ella ríkisumboðið hava ansað eftir, at hesi mál eru í stríð við danska rættarskipan ella sjálva grundlógina, og spurt verður tí, um lógar-førleiki okkara er nóg neyvur, ella um talan er um rættarligan ágang frá danskari síðu.

Niðurstøðan hjá danska forsætismálaráðharranum er jú, at føroyska heima-stýrið undir evstu ábyrgd av løgmanni og løgtingsfor-manninum hevur gjort seg inn á grundlógartryggjaði rættindini hjá danska stat-inum yvir Føroyum.

22. nov. 2001 samtykti løgtingið einmælt eftir tilmæli frá eini samdari rættarnevnd uppskot til ríkislógartilmæli um av-tøku av hernaðarligu revsi- og rættargangslógnum og

3. desember 2001 stæfesti og fráboðaði lögmaður ríkismyndugleikunum hetta ríkislógartilmælið. Hetta ríkislógartilmælið varð kortini ongantið sett í gildi av donsku ríkismynd-ugleikunum, men varð ver-andi galdandi rættur í Fø-royum móti løgtingsins vilja.

2. mai 2003 samtykti løg-tingið einmælt eftir tilmæli frá eini samdari rættar-nevnd uppskot til ríkis-lógartilmæli um avtøku av

tykt hetta mál, og lögmaður hevur í minst líka so góðari trúgv lýst málið sum gald-andi rætt.

Hóast føroyskt lógarismið er farið fram á regluligan hátt fáa vit málið aftur í gráum kálvsskinni frá for-sætismálaráðharranum vis-andi til, at løgtingssamtykt-in er í stríð við grundlóg-ina.

Ongastaðni undir allari málsviðgerðini sæst lög-maður, landsstýrismaðurin í lógarmálum, lögdeildin, løgtingsformaðurin, løg-tingsumsitingin, løgtingið, uttanlandsnevndin ella ríkisumboðið hava ansað eftir, at hesi mál eru í stríð við danska rættarskipan ella sjálva grundlógina, og harafturat eru fleiri ríkis-lógartilmæli sett í gildi móti løgtingsins vilja.

Sum omanfyri lýst eru lógliga viðgjørð og av løgtinginum einmælt sam-tykt uppskot til samtyktar afturvist sum verandi í stríð við donsku grundlógina, og harafturat eru fleiri ríkis-lógartilmæli sett í gildi móti løgtingsins vilja.

Skiltigt er, at føroysk og dansk áhugamál sampakka ikki á fleiri týðningarmikl-um økjum, og at føroysk lóggáva rennur seg imóti ásetingunum í donsku grundlógini serliga hvat móguleikum okkara við-víkjandi viðari samstarvi við hini norðanlondini við-víkur.

Orsök er tá at spyrja, um føroyska lógarverkið er nóg væl at sær komið, ella um danska grundlógin, sum føroyingar ongantið hava samtykt, veruliga fer at forða okkum í fullgildigum samstarvi við hini Norðan-londini.

Orsök er tá at spyrja, um føroyska lógarverkið er nóg væl at sær komið, ella um danska grundlógin, sum føroyingar ongantið hava samtykt, veruliga fer at forða okkum í fullgildigum samstarvi við hini Norðan-londini.

2. mai 2003 samtykti løg-tingið einmælt eftir tilmæli frá eini samdari rættar-nevnd uppskot til ríkis-lógartilmæli um avtøku av

hernaðarligum revsi- og rættargangslógum og heimarættarlógum v.m.

Hetta ríkislógartilmæli varð kortini ongantið sett í gildi av donsku ríkismynd-ugleikunum, men varð ver-andi galdandi rættur í Fø-oyum móti løgtingsins vilja.

Hesi dømi av fleiri benda á, at talan er um sera álvs-arsliga afturgongd í ríkis-rættarligu viðurskiftum okkara, har sjálv rættar-trygdin innan ríkisrættin tykist vera fokin.

Sum omanfyri lýst eru lógliga viðgjørð og av løgtinginum einmælt sam-tykt uppskot til samtyktar afturvist sum verandi í stríð við donsku grundlógina, og harafturat eru fleiri ríkis-lógartilmæli sett í gildi móti løgtingsins vilja.

Skiltigt er, at føroysk og dansk áhugamál sampakka ikki á fleiri týðningarmikl-um økjum, og at føroysk lóggáva rennur seg imóti ásetingunum í donsku grundlógini serliga hvat móguleikum okkara við-víkjandi viðari samstarvi við hini norðanlondini við-víkur.

Orsök er tá at spyrja, um føroyska lógarverkið er nóg væl at sær komið, ella um danska grundlógin, sum føroyingar ongantið hava samtykt, veruliga fer at forða okkum í fullgildigum samstarvi við hini Norðan-londini.

Orsök er tá at spyrja, um føroyska lógarverkið er nóg væl at sær komið, ella um danska grundlógin, sum føroyingar ongantið hava samtykt, veruliga fer at forða okkum í fullgildigum samstarvi við hini Norðan-londini.

2. mai 2003 samtykti løg-tingið einmælt eftir tilmæli frá eini samdari rættar-nevnd uppskot til ríkis-lógartilmæli um avtøku av

Lýsingar	
Freistir:	Tekstlýsingar Størri lýsingar Lýsingartorgið Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10 Frí. kl. 15 Frí. kl. 12 Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10 Mán. kl. 15 Mán. kl. 12 Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10 Týs. kl. 15 Týs. kl. 12 Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10 Mik. kl. 15 Mik. kl. 12 Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10 Hós. kl. 15 Hós. kl. 12 Hós. kl. 12
Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettú freistir.	
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.	
Stødd:	
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarar er 4mm.	
Innsent tilfar	
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðiðsl-an ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.	

Blaðið verður prentað mánaðag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

VIÐMERKINGAR

Áheitan á teir fólkavaldu í Suðuroy!

Ólavur Rasmussen
Leirar

Ólavur Rasmussen

Fylgdi við stórum áhuga Breddanum í sjónvarpinum sum viðgjørði spurningin um eina móguliga komm-unusamanlegging í Suður-oy. Ein góður og sakligur Breddi, sum gav borgar-stjórunum í oynni og einum borgara úr Sandvík høvi til at siga sína hugsan um eitt mál, sum er áhugavert hjá okkum øllum her suðuri - og sjálvandi eitt sindur eymt eisini. Hóast eitt sind-ur ymiskir á máli vóru allir borgarstjórnarir tó samdir um eitt, at tað verður ikki at taka støði í at verja tey veikastu liðini. Harum-framt haldi eg principielt, at vit eiga at verja um teir smáu bygdaskúlarnar, tí børnini eru okkara framtíð — og sjálvur kruntappurin í kjakinum um kommunala samanlegging, tí vit missa tey ungu av oynni.

Borgarstjórin í Hvalba, Levi Niclasen, gjørdi stíð-iliga grein fyri, at hann per-sónliga helt at ein komm-una altíð eigur at royna at klára seg sjálva. Hetta haldi eg hevur allan heiður uppi-bornan. Hvalbingar eru eisini óførir og draga øgilig virði uppá land. Tað var tó eitt hann segði, sum eg fegin vil víðgera eitt sindur nærri. Tað var tá hann ívað-ist í, hvi spurningurin um kommunsamanleggin júst nú skuldi gerast so aktuellur. Hann loyvdi sær at ívast í,

Borgarin úr Sandvík, Elberg Klettheyggi, nart við ein ógvuliga centralan spurning, nevniliga støð-una, sum tann líta bygdin er í, um talan verður um samanlegging. Hann nevndi m.a. vandan fyri, at ein stór kommuna fór at

Ólavur Rasmussen

spara smáar bygdaskúlar burtur, tí at ovmiikið av plássíð var í teimum stóru skúlunum. Har haldi eg, at ein og hvør lóggáva, eisini ein kommunal eind, eigur at taka støði í at verja tey veikastu liðini. Harum-framt haldi eg principielt, at vit eiga at verja um teir smáu bygdaskúlarnar, tí børnini eru okkara framtíð — ikki í bráresni, men við at byrja at taka spurningin upp — so vit kunnu taka nokur stór, ítøkilig felags tøk fyri at seta krav, sum aðra staðni í landinum eru ein sjálvsagdur lutur.

Talan er um ein hóp av málum, men onkunstaðni skulu vit byrja. T.d. kunnu vit spyrja, hvør eigur lívið í strandfersluni í dag? Svárið er einfalt, tað er Smyril, fyrst og fremst og uppafur meira tá ið norðoyatunnlinn er lúður. Tí haldi eg tað er ein sjálvsagdur lutur, at umsitingin av strandferðsl-uni verður flutt til Suður-oyar, ongantið ov skjótt. Fyri Havnina hevur hetta

um hetta ikki var ein so-kallað dilla, sum hevði stungið seg upp í løtuni. Fyri at halda meg til hetta stuttliga og fitta orðið dilla fari eg at venda spurning-inum á, og spyrja: Er tað ein dilla, at unga fólkið flytur av oynni? Ella býr nakað grundleggjandi undir hesum útlutningi av ung-um menniskjum?

Nógv av okkara unga fólkið fer burtur at lesa - og hevur einki at koma aftur til her á oynni. Eg veit frá tíð-ini sum studentaskúla lærari í Vági, at nógv tann størsti parturin av ungðóminum vildi fegin koma aftur, men ásanndaði samstundis, at hetta ikki fór at blíva soleiðis. Hetta er ikki bara spell — men ein vanlukka! Tí haldi er tað er uppá tíðina at skjótil verður sett-ur á eina felags kommunu — ikki í bráresni, men við at byrja at taka spurningin upp — so vit kunnu taka nokur stór, ítøkilig felags tøk fyri at seta krav, sum aðra staðni í landinum eru ein sjálvsagdur lutur.

Talan er um ein hóp av málum, men onkunstaðni skulu vit byrja. T.d. kunnu vit spyrja, hvør eigur lívið í strandfersluni í dag? Svárið er einfalt, tað er Smyril, fyrst og fremst og uppafur meira tá ið norðoyatunnlinn er lúður. Tí haldi eg tað er ein sjálvsagdur lutur, at umsitingin av strandferðsl-uni verður flutt til Suður-oyar, ongantið ov skjótt. Fyri Havnina hevur hetta

Talan er um ein hóp av málum, men onkunstaðni skulu vit byrja. T.d. kunnu vit spyrja, hvør eigur lívið í strandfersluni í dag? Svárið er einfalt, tað er Smyril, fyrst og fremst og uppafur meira tá ið norðoyatunnlinn er lúður. Tí haldi eg tað er ein sjálvsagdur lutur, at umsitingin av strandferðsl-uni verður flutt til Suður-oyar, ongantið ov skjótt. Fyri Havnina hevur hetta

ongan týðning — fyri Suðuroyonna hevur hetta alstóran týðning, tí oyggin skriggjar eftir almennum arbeiðsplássum til útbúgvin fólk. Tey, sum siga at hetta ikki ber til, kunnu spegla sær í Heilsuskúlanum á Tvøroyri, sum nærum var kolaður í sand og øsku av fakfólki norðanfjørðs, men róstur til skýggja av teim-um, sum brúka hann í dag. Hetta er sum við kettlingin-um, ein dag í fremmandum húsi, so er hann húsavandur. Og latið okkum so fyri alt í veröldini ikki byrja at keglast um, hvar henda umsitingin skal liggja, tí so verður hon liggjandi har, sum hon liggur í dag. Tí tað er tíverri soleiðis tað plagar at enda. ***Tískil henda al-menna áheitan á tykkum Jóannes Eidesgaard, Hen-rik Old, Hergeir Nielsen og Jóhan Dahl, kunnu tit ikki taka lógvatak saman og í felag leggja uppskot fyri tingið, at umsitingin av Strandfaraskipum Landsins verður flutt hig-ar suður.*** So visa vit í

verki, at vit eisini kunnu standa saman landspolit-iskum, ES-ávum, at hetta far kann gerast eitt gott íkast til at fremja í verki eitt risatak, sum í dag kann týkjast mongum ómøguligt. **ELLA!** Kanska skulu vit bara halda okkum til ver-andi farleið, og bora hol millum Sandoyonna og Suð-uroynna fyrst. Ja, hvi ikki?! Suðuroyggin er longest burt-ur og tískil mest hótt. Ómøguligt? Bara í huga-

grundstykkjum, men tá biðilistin til grundstykkir er uppá uml. 1000 fólk, kann roknast við biðitíð.

2. Hvat fyri ætlanir hevur Tórshavnar kommunu í Kollafirði, viðvíkjandi út-stykking til sethúabygging?

Grundstykkjum, men tá biðilistin til grundstykkir er uppá uml. 1000 fólk, kann roknast við biðitíð.

3. Um ein ætlan er, hvar í bygdini er so ætlan at stykkja út?

Svar: Kommunan fer at gera útstykkingar í Kollafirði, soleiðis at tey, sum ynskja at búseta seg í Kollafirði, hava móguleika fyri hesum.

5. Nær væntar borgar-stjórin at grundstykkja-tórvurin í Kollafirði er nøktaður?

Svar: Tá byggisamtyktin fyri Kollafjørð er broytt, verða fleiri móguleikar, at stykkja út. Kommunan hevur ikki tikið endaliga støðu til, hvar fyrsta út-stykkingin verður

vit ein veruligur partur av Føroya landi, sum kann bjóða ungðóminum og okk-um øllum tað sama, sum aðrir føroyskir landspartar — og ikki minst, Føroyar vera bæði storri og ríkari! Føroya lögmaður hevur longu tikið tráðin upp, so nú er at smíða meðan jarnið er heitt. Tí at orð kosta einki, tað er verri tá tað kemur til handlingar.

Loksins kann eg skoyta uppi, at Smyril er eitt gott dømi um, at vit eisini duga at samstarva, tí uttan sam-anhald fingi vit ikki hetta skipið. Men Smyril má ikki gerast ein koddri, sum um allir trupululeikar eru loystir við honum. Persónliga gleði eg meg til tann dagin, at fast samband er millum Streymoyinna og Sand-oyinna, og at farið verður av Hvalba á Sandoyinna við einum fyri vinnuliv og ferðafólk hóskaandi skipi, sum siglur reguliga — til fast samband er millum Viðareíði og Sumbiar. Smyril er so framkomið skip og eftir øllum at døma rættiliga biligt av stórpolit-iskum, ES-ávum, at hetta far kann gerast eitt gott íkast til at fremja í verki eitt risatak, sum í dag kann týkjast mongum ómøguligt.

ELLA! Kanska skulu vit bara halda okkum til ver-andi farleið, og bora hol millum Sandoyonna og Suð-uroynna fyrst. Ja, hvi ikki?! Suðuroyggin er longest burt-ur og tískil mest hótt. Ómøguligt? Bara í huga-

heiminum, ikki í verki. Hugsíð tykkum psykolog-iska týðningin av eini slík-ari ætlan, tað hevði verið sum ein rein kollvelting líka úr Sandvík til Sumbiar — og úr Sumba til Gásad-als! Tí tá er tað bara eitt hanagleiv á meginlandið — og ein spurningur um tíð, til áfast er.

Jú sanniliga, stórar av-bjóðingar liggja fyri framman — avbjóðingar, sum liggja í okkara hond-um. ***So einuferð enn góðu Jóannes Eidesgaard, Hen-rik Old, Hergeir Nielsen og Jóhan Dahl, fáið í felag hetta mál á politiska breddan, t.d. við at leggja uppskot fyri tingið um at skipa ein Suðuroyar-grunn, hvørs endamál er fast samband.*** So fáa vit í hvussu so er eina psyko-logiska innspræning, sum vit hava so hjartaliga brúk fyri. Hesiin grunnur hevur longu eitt virði av eini 300-400 milliónum krónum, við nýggja Smyrli. Tit fáa fiski-málaráðharran Jacob Vest-ergaard at stuðla tykkum, tað ivist eg ikki í. So kann tingmanningin í øllum flokkum vísa í verki, um teir meina nakað við øllum orðunum um veruligan útjáðarapolikk.

Við vón um eina skila-góða kós fram móti eini felags kommunu í Suðuroy — ella sum minsta krav, samstarv í verki á øllum frontum, so verulig úrslit spyrjast burtur úr.

Við vón um eina skila-góða kós fram móti eini felags kommunu í Suðuroy — ella sum minsta krav, samstarv í verki á øllum frontum, so verulig úrslit spyrjast burtur úr.

Við vón um eina skila-góða kós fram móti eini felags kommunu í Suðuroy — ella sum minsta krav, samstarv í verki á øllum frontum, so verulig úrslit spyrjast burtur úr.

Við vón um eina skila-góða kós fram móti eini felags kommunu í Suðuroy — ella sum minsta krav, samstarv í verki á øllum frontum, so verulig úrslit spyrjast burtur úr.

6. Hvat við teimum fáa grundstykkjunum, sum vóru klár, áðrenn komm-unurnar vóru lagdar saman. Hvi verður ikki bygt á teimum ?

Svar: Øil kommunal sethúsa-grundstykkir eru seld. Ein útstykkning var gjord, sum kom so tætt at lands-vegnum, at tað ikki kundi byggjast á stykkini, hendan útstykkning er rættað, soleiðis at byggj-ast kann.

Svar: Nær grundstykkjatorv-urin í kollafirði er nøkt-aður, er ógvuliga torført at svara . 75 av teimum uml. 1.000, sum standa á biðilista til grundstykki í kommununi, ynskja grundstykki í Kollafirði (fleiri av hesum 75 taka eisini til takka við eitt grundstykki í Havn).

At enda kann leggjast aft-urat, at arbeitt verður eisini við útstykkingarætlanum í Kaldbak og úti á Argjum, so at ungðómur, ið er knýtt-ur at hesum bygdum, ikki verður noyddur at flyta úr heimbygdini.